

ANY VI

Barcelona 20 de Setembre de 1896

NÚM. 38.

A LA REVESSA!

El número que nostre company *Lo Regionalista* dedicà, a commemorar la fetxa del 20 de Setembre, tant trista pera nos-
tradorada Catalunya, fou retirat de la
circulació per orde governativa, y, des-
prés, entregat a les autoritats judicials,
com a sospitosos de delinqüència.

Dintre del regiment absurd que, per
desgracia d'Espanya, impera en el nostre
Estat, es natural que esdevingan fets tant
inesplicables com aquest: de que aquells
qui han de tenir més zel en lo culte del
patriotisme emplehin tots sos medis en so-
focar les manifestacions més exemplars
d'aquest patriotisme.

Però ns ha sorprés y estranyat força lo
que s'ha fet contra de *Lo Regionalista*,
perquè teniam de la persona qui actual-
ment desempenya l'govern civil d'aques-
ta provincia un concepte que ns lo feya
considerar incapàs de mirar les coses ab
lo criteri vulgar.

Pant, que ns decantam a creure que
no ha ben amadurat sobre l'assumpto

un judici propi. Perque home com es de
inteligencial axerida y conreada, home,
ademés, com hem de suposarlo, y com
tenim motius de creurel, de sentiments
afinats, si be ho pensava, no hi ha dupte
que vindria a parar en la conclusió de
que la obra de desvetllament dels patrio-
tismes locals, per comptes de poguer con-
stituhir un perill contra del Estat espanyol,
es, al contrari, el remey més assegurat
pera traure a la Espanya dels camins ac-
tuals (que l Sr. Governador creu, de se-
gur, forsa dolents) y retornarlo a aquells
en que nodrit l'Estat espanyol per la sa-
via de les llibertats de les diferents na-
cions que l componen, alcança aquella
etat d'or de la que estem presenciante
ls darrers badalls.

Una persona ilustrada y de pensar rec-
te, ha de saber que ja en lo any 43 deya
En Balmes, gran filòsof, y gran patrici,
que tot el mal anar d'Espanya venia de
que no s'conexia a si propia; afirmació
confirmada, no gayres anys endarrera,
per un testimoni tant experimentat com
D. Antón Cánovas del Castillo, qui ha
escrit en sos *Problemas contemporáneos*,

que la Constitució esterna d'Espanya (la quina ara regeix) no està conformada, com hauria d'esserho, á la seva constitució interna.

Per lo tant, es fer obra de bon ciutadá espanyol, estudiar exa constitució interna, conexas la Espanya, y, obtinguts aquests concepte y conexement, fer tots els possibles pera conseguir que s'imposin en la opinió dels demés ciutadans.

En lo fondo, açó y no altra cosa es l'actual moviment regionalista: l'esforç d'una colla de ciutadans pera fer comprendre á tots los espanyols, que 'l ben anar del Estat espanyol solament pot basarse en lo restabliment de les llibertats regionals; perque està en la naturalesa del nostre Estat, y escrit es ab planes glorioses en sa Historia, que la *unificació* la mata, y que solament la vivifica la unitat coronant la lliure expansió de les varietats qui la conformen.

Aquesta es la doctrina sempre sustentada per *Lo Regionalista*, com per tots quants lluytám sots la santa bandera del Catalanisme.

Y estranya més la disposició presa contra del nostre company, recordant que les matexes opinions, formulades indubtablement d'una manera més enérgica y crua, s'espressaren un día de bella recordança devant de la augusta Senyora qui ocupa 'l sitial del nostres monarques; y la Reyna Regent, no solament compregué y no censurá 'l pensar del Catalanisme, sinó que 'ls catalanistes podém dir que en la Historia Catalana figurarán sempre ab el degut honor els testimonis de benigna afecció que á les reclamacions del patriotisme catalá ha otorgats.

Les consideracions que hem apuntades nos fan esperar que la autoritat governativa, y, en son cas la judicial, sabrán ferse cárrech de que no es convenient, quan l'internacionalisme trona contra 'ls amors patriótichs, entrebancar les pre-

dicacions y destruhir l'exemple d'una colla de joves coratjosos qui, sota la bandera del regionalisme catalá, creuen complir, y tením per segur que la complexen, una missió eficaç pera la rectificació y afermament del verdader patriotisme dels ciutadans espanyols.

DESPRÉS DE LA BREGA

Recurrent los pobles de una comarca ahon devíen ferse eleccions de diputats provincials, m'he convençut del endropiment en que viuen los catalans y de la escassa consistencia de les arrels que la política dels partits te á la nostra terra. La gent no segueix ni obeheix á gust ni per voluntat; qui més, qui menos, redreça 'l seu esperit contra la direcció y organisació donades al mecanisme electoral, pero ningú te pit pera rebel·larse per por de no veures secundat ó per la falça creença de trobarse vensut al topar ab los caciquismes imperants.

Aquexa es la situació verdadera del nostre pays. Un dexament, una inconsciencia espantosa en totes les manifestacions de la vida pública. Tothom renega de que 'ls candidats los designen en les capitals, de que 'ls diputats no fassan cas de la representació obtinguda, de que 's convertesquen en servils instruments de la brutalitat governant; pero aquesta protesta no apareix al carrer, ni sisquera surt dels llavis moltes vegades. Contemporisam ab coses que 'ns repugnen; anam al costat de gent á qui aborrim; sentím aversió per idees y procediments quin exercici 'ns pertoca, y axis es com s'han fet amos de nosaltres, tota aquexa llegió de polítics pera qui la legalitat es un destorb y la justícia un impossible.

Cal examinar fredament aquexa situació pera arribar á comprendre tota la sua gravetat. Als pobles se 'ls busca únicament quan se 'ls ha de fer actuar de farsants, y als pobles se 'ls desatén y castiga quan la moxiganga electoral es passada. Avans de la brega, se demana humilment la protecció del propietari y se adula al infelís jornalier; després, la indiferencia per los interessos locals y 'l descuyt dels interessos generals, son la resposta que 'ls diputats donen als seus electors. Primer es la conxorxa texida dintre les

Diputacions, que les necessitats més apremiants dels pobles; primer es escoltada y obehida la veu dels partits qui reben instruccions de Madrid, que la súplica respectuosa y atenta de les forces populars. Pera embusterejar les eleccions y pera fer surar los negocis personals dels diputats no hi han éntrebanchs qui puguén oposarse; mes pera conseguir que sia resolta regular y correctament la qüestió de ménos transcendencia local, tot son dificultats, tot son dilacions del espedienteig, tot es treball forçat y violent.

Y açó no es d' ara. Dura y dura anys y més anys. Se repeteix, empitjorantse. La queixa oficiosa 's formula á cada brega electoral; lo reconexement de la falsetat é immoralitat del sistema sembla que 's generalisa, pero no arriba may la hora de girar la esquena del tot als traficants del madrilenyisme y per açó, com que aquestos están segurs de la nostra passivitat, com que saben per experiencia que 'ls pobles no 'ls han de apedregar, abusen impunement del seu poder y ajuden ab los seus vots y ab les seues paraules á que 'ls Governos abusen també de la suprema autoritat que tenen á les mans. Com que 'ns troben desarmats, res los costa reduhirnos á la impotencia. Com que 'ns veuen ensopits res los costa axafarnos la testa. Com que 'ns saben mansoys, res los costa conduhirnos al corral com los cabrits. Y axís es com se efectua una mena de dislocació social entre 'ls qui manen y 'ls qui obehixen, oblídant los primers que tot lo seu valiment deriva de la voluntat popular, y oblídant los segons, que, amos de aquesta voluntat, podrien ab ella imposarse y restablir la soberanía del dret comú per sobre les invasions del privilegi y la tiranía.

La ausencia del deber en la vida pública nos condueix directa y fatalment á la preponderancia dels corromputs. Los pobles qui callen serán sempre víctimes dels xerrayres, y posats nosaltres en aquesta subversió de poders ha de resultarnos forçosament que 'l verament fort sia 'l condemnat á rebre, y 'l més débil sia 'l encarregat de pegar. Vivím somesos á un despotisme especial, lo despotisme dels llegendadors y dels atrevits, un despotisme que passa fi y es admés lliurement pels potentats y pels juristes, un despotisme que fa jurisprudencia y vá pels diaris, un despotisme formal, autoritari y aristocrata... Dintre de aqueix despotisme hi cab tot: lo decret ministerial que capgira una llei; la llei que exigeix contribucions indegudes; la sentència que anula principis del dret mal ano-

menat foral; la orde que permet posar la llibertat individual á mercé de un agent de policia... Y en lo que fa referencia á les accions personals, hi cab la immunitat parlamentaria absoluta, hi cab la desautorisació del diputat ministerial que no obra de acort ab lo Govern; hi cab la oposició figurada, valor entés entre dos negociants, qui volen que tinga alguns obstacles tota qüestió qui encloga una immoralitat; hi cab lo disposar dels diputats no com á homes, sinó com á coses; hi cab, en fi, la conveniència del partit axafant á les multituds. Es lo despotisme de la burocracia.

Després de la brega electoral, aqueixa situació 's veu més abominable, perque s' hi troba la complicitat del pays, y perque en lo que toca á Catalunya s' hi observa la repulsió íntima ab que los pobles s' hi dexen governar. Falta qui moga als catalans, qui 'ls faça entendre la força que te un poble quan pot axecar la veu comminant á tothom al compliment del deber, y tinch la seguritat que 'l día que sortís un caràcter decidit á desvetllar als nostres compatricis, que sapigués prescindir de tot contacte ab la política, aquell día Catalunya trobaria 'l camí de la sua regeneració. No basta ja la doctrina escampantse per tot arreu; no n' hi há prou ab que 'l sentiment regionalista sia acollit per molts cors y en moltes llars; es necessari 'l braç que ha de accionar pera donar la batalla decisiva y plantar la bandera en los cims més alts de nostra terra. Ho havém dit cent vegades y ho repetim avuy: es necessari pendre posicions al enemich, recobrar la virior perduda, expulsar de la representació popular á tots aquells qui tenen fet pacte ab lo castellanisme polítich. Quan sapiguém aprofitar la brega electoral, nó pera fer diputats, sino pera demostrar la nostra independencia y salvar la nostra dignitat, aleshores Catalunya haurá donat lo primer pas pera lograr aquella victoria definitiva pera la qual treballam y que tots la pressentim.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

DISCURS

LLEGIT PER LO POETA PROVENSALE EN MARIUS ANDRÉ EN LA FESTA DELS JOCS FLORALS CELEBRATS ENGUANY EN LA CIUTAT DE CALATAYUD.

Senyores, senyors:

Altres temps—d' açó ja n' han segles—los poetes provensals eren aficionats á corre mon, y,

endonantsels poch de tot, esceptada la gaya ciència, se 'n anaven de poble en poble y de castell en castell, escampant per tot arreu la bella cançó trovadoresca. Ni les matexes fronteres los aturaven, y com que eren enamorats de la claretat y de les dones ardentes, per açó quan dexaven la terra llur enclosa entre la mar y la suzeranya, en lloch los plavia tant d'anar á assolejarse com á Castella, á Aragó y á Catalunya.

Ab tot y que duraven setmanes y fins mesos sencers aquets viatges que calien fer sempre ó cavalcant ó á peu, may los camins dexaren d'esser curts pera ells que hi sembraven estrofes melodioses y recollien somriures y les corones de la gloria...

Ara, l'endiastat Progrés ha multiplicat lo que se 'n diu los medis y la llestesa de les comunicacions; ab un día se travessa tota una nació; mes, ayl vapors y ferrocarrils semblen haverse fet no mes pera 'l servey dels mercaders de vins, de robes y de carbons, y 'ls poetes se queden reclusos á casa llur.

La joya fina, lo plaer d'aspirar l'ayre lliure, la set de corré sense objecte y á la bona de Deu desapareixen, y fan ja centenars de anys que les cortesioses relacions entre l'Aragó y Provenza no son sinó un recort ennuvolit.

Donchs be, pera revivar aquest recort qui, se diria, que está aprop d'esborrarse, soch vingut entre vosaltres. De segur que vos hauriau estimat mes, pera aquesta tasca, una veu més forta y més armoniosa que la d'un jovencel encara desconegut de la major part del poble acoblat aci; mes, ja que dels poetes provenzals soch jo l'únich, en la hora present, que 's troba en exa escelenta terra d'Espanya qui sentí les tensons, els sirventesis y les albadés de Marcabré, de Savarich de Montleó y d'En Pere Vidal, siáume indulgents, gentades de Calatayud y de Saragossa, puix ma paraula commoguda y germanívola va á oferir un tribut d'admiració y d'agrahiment á vostres antichs reys, y d'afecció á tot el vostre poble!

De totes les regions de raça llatina que plavia als trovadors visitar, l'Aragó fou sempre la preferida, perque era per escelencia la terra de la cortesía, de la llum y de la lliventat; també era la del heroysme y de la valentia, y, més que per res, per exés qualitat «Aragó es la més nomenada de les regions de Espanya» si, com ho diu una corrandà ben coneguda, ho es igualment «perque en ella fou apareguda la Verge, y en ella se canta la jota».

Sos reys, los més grans, no 'n tenien pas prou de festejar y de protegir als poetes, y poetes ells també, cantaven en nostra llengua llemosina qui era, allavors, la llengua de la civilisació; lo primer trovador de part ensá dels Pyreneus, fou un rey d'Aragó, Anfós II, l'enamorat de una dama provenzal, y 'l rival, en quant á una altra, del terrible Bertrán de Born, y 'l darrer qui feu honor ab ses troves al parlar d'Oc, també va ser un dels vostres reys, Pere III, lo gallart conqueridor de la Sicilia.

Peró un altre n'hi há al qui—sobre tot després que un soberch poema d'En Félix Gras l'ha fet encara mes popular—anomenám en la Provenza senzillament lo rey Pere, com si pera nosaltres no n'hi hagués cap mes del mateix nom; es aquest Pere, qui va merexer en les chróniques los dictats de NOBLE y de CATHÓLICH, y es ell al qui, en comunió ab vosaltres, en comunió ab els passats vostres y 'ls meus, saludaré y exaltaré en l'acte d'aquesta festa serena de la poesia.

Quan regnava en l'Aragó y la Catalunya el rey Pere, no era pas la França una nació potent y harmonisada en la unió de ses provincies com es al present; cap al Nord uns barons fosquerols y ferotges, encara no netejats de la barbarie del llur origen germánich, tenien en la esclavitut un poble empobrit y obligat al silenci; en lo mitgdia era al revés, s'alçava dels cors pagesivols lo mateix que dels llavis senyorials una cançó unánime qui cantava 'l goig del viure sots la clemença del cel, en la pau y la llibertat; Avinyó y Tolosa convidaven la Europa á caminar cap á la aurora y envers l'esbadellament de les renaxerses... Per açó escassejaren les relacions entre dues races tan diferents, y 'ls trovadors, encarnacions del geni provençal, s'estimaven més fraternisar ab la nació catalana-aragonesa, ahon trobaren el mateix oy de la barbarie, lo mateix odi contra 'ls opresors y 'l mateix amor á les estrofes clares y sonores y de les franqueses comunals.

Mes, los prínceps d'amunt del Loire covejaven ja feya temps les riqueses, els terrenos fértils y les viles del mitgdia que 'ls romeus los pintaven com una terra de promissió; ab açó, cercaren bronquina al comte de Tolosa y als senyors provenzals, haventlos proporcionat un pretext de guerra la religió cristiana á la que deyen amenassada per la heretgia albigea, devallaren com un flagell ab tots llurs soldats, y la força axafá la gracial.

Allavores los trovadors, qui eren los capdills del poble, se giraren com á un astre d'esperança suprema envers l'espill de gentilesa y de cortesia, envers la flor dels reys y la esplendor de la terra, envers lo gra nat de la bona espiga (puix ab tots aquets noms l'anomenaven), envers Pere II, rey d'Aragó y Catalunya, aquell á qui lo *Román de Jaufre* lloava de aquesta manera:

Açó es lo rei d'Aragon
paire de pretz é filhs de don,
é senher de bon'aventura,
humils é de leial natura,
qu'el ama Deus é tem é cre,
é mante lealtat é fé,
patz é justicia; perquè Deus
l'ama...

En Ramón de Miraval en nom de tots li enviaba una delicada cançó qui acabava ab aquesta endreça: «Cançó vesten á salutar al rey d'Aragó qui á tots senyoreja en honor y en preu, dígalí que ell es nostra única esperança, y de termínal á reconquerir Montegut y Carcassona.»

En Pere lo Noble oí 'ls crits de la nació germana, y sense mes tardar, travessá 'ls Pyreneus ab los homes coratjosos de Barcelona y de Saragossa. Ell, lo ganfaroner de la Església, ell qui havia ja merescut lo sobrenom de Católich, no 's pensá gens á rellevar la bandera qui, de primer, havia estat la dels albigesos, los huguenots, ó, encara pitjor, los nihilistes de la Etat mitja. Mes ell sabia que aquesta secta no podia tornar-se un perill de llarga durada pera la fé cristiana en la terra d'Oc, y que no devia pas entendrer-shi y perpetuar-shi, perque era anticatólica, anti-llatina y, per lo tant, anti-provençal; y sabia igualment que 'ls estrangers no havien vist en ella sinó el pretext d'una guerra de conquesta y d'estermini. Y ell s'axecá no pas en nom de la doctrina heretje, sinó en nom de sos germans perseguits, en nom de la llibertat, en nom de la civilisació.

La causa tres voltes sagrada fou vensuda ab tot y 'ls esforços heroychs de En Pere á qui 'ls creuats mataren enfront los murs de Muret; y 'ls darrers trovadors vingueren á cercar un refugi en l'Aragó pera plorarhi lliurement al noble rey qui havia estat en lo seu segle lo mes alt representant de la idea llatina. Alguns tingueren pera fer memoria de sa mort les estrofes més sentides com En Guillém Magret, qui, posantlo en lo Paradís prop de Sant Pere, li dirigix exa pregaria estranya y misteriosa:

Reis Aragones,
legatz de Romanha,
e duq e marques
e coms de Serdanha,
ben avetz esclarzit l'escuelh
e del froment triat lo suelh;
qu'el luec de San Peire est pauzatz
e drechurier seis coronatz,
e pus Dieus vos á mes lay sus,
membre 'us de nos qu'em sa jus.

(Acabará.)

L' AMOR DE L' ONADA

(BALADA)

Dintre pobre barraca podrida,
entre un tró y un xisclet esglayant,
l'infantó va venir á la vida
ab ronchs de tempesta sos plors barrejant.

El llevant y la mar udolavan
imponents com may més aquell jorn;
la barraca les ones besavan
en pluja d'espumes desfentse á l'entorn.

Quan la mare al infant l'adormía
una onada, tombant, li digué:
—Per juntá á mos tresors jo 'l voldria,
be pots amagarmel que jo te 'l pendré.

En sos brassos l'amaga la mare
y 'l cobreix ab el vell devantal,
y per fora ressonan encare
bramols de les ones y ronchs dels mestral.

Quan crexia 'l cridava l'onada:
—Tinch conquilles y perles per tu.—
Y 'l noyet per l'arena daurada
brincava y saltava corrent ab peu nú.

Apilava tresors de petxines,
branquillons trossejats de coral,
y juntava á les algues marines
la blanca azutzena que creix pel sorral.

Sa mareta espantada 'l renyava.
—Es traydora la mar, fillet meu!—
Y 'l noyet, de reull, la mirava
guarnir les arenes ab randes de neu.

Y crexia, y la mar el volia,
y á l'orella li anava cantant:
—La calor va pujant cada dia,
mes fresques besades del cos el treuran.—

El noyet com un peix hi nadava,
les onades li feyan petons
y á trench d'aygua ajegut, escoltava
remors de caricies, ressó de cansons.

Espantada la mare hi corria
tot renyantlo y besantlo al plegat,
y la mar rondinant repetia:
—¡Que hi fa qu' ara 'l prengas si es mon estimat!

Fou més gran y era jorn de tempesta;
¡com s' inflava ab lo vent la maror!
á cada ona que alsava's feresta,
brillava entre 'ls nuvols un llamp destructor!

Una barca 's perdía á la vora,
sura un home negantse al rompent,
crida 'l noy:—Cap á n' ell, pit y foral—
y 's llença á l' onada fendintla rebent.

Espantada la mare que ho mira,
fa un xisclet y á la platja ha sortit;
com á folia á les ones se tira
y á salts y brassades al noy ha assolit.

Quan arriben á terra, ella plora,
el noyet mira l' ona encantat,
y á la mare diu l' ona traydora:
¡Que hi fa que m' el prengas, si es mon estimat!

Vingué un día de Maig, tot aromes,
les onades trencaven tombant
ab ressó de petons de colomes,
de fulles de arbreda, de rialles de infant.

Al redós d' una roca 's bressava
la barqueta, com cisne en el riu,
—Puja y vina, la mar mormolava,
ja corre en mes ones la calma d' estiu.—

Quan vegé que sa mare no 'l veyia,
fent un bot, á la barca ha saltat,
y l' onada emportantse'len, deya:
—Ja 'l tinch en mos brassos al meu estimat.—

Va remant, va remant, per l' onada,
tot cantant alegroy y content,
que no ha vist la fexuga gropada
que puja y s' escampa portada pel vent.

Tot d' un cop, en ple día fosqueja,
passa un buf tot polsós de mestral,
y l' onada per fora cabreja
y en terra s' enfila botent pel penyal.

El llevant ha vingut desseguida
despertat pel mestral y 'l lleveig
y la mare espantada, arreu crida:
¡Fill meu de ma vida! ¡ahon ets que no 't veig?

Va pujant la maror, y l' onada
s' encastella per fora bramant,
y 's rebot per la roca enesprada
y ajeu per l' arena sa cresta udolant.

Surt la mare corrent per la platja,
va com boja cridant: ¡fili del cor!
¡solsament li contesta la ratxa
del vent que reimpla la inflada maror!

A sos peus, trossejades estrelles
una onada negrossa ha escapit,
y tirantse sobtat sobre d' elles,
les cull, estrenyentles demunt de son pit.

¡Ja no crida ni plora! Encantada
la mirada en la mar ha clavat
y va entrant, y va entrant á l' onada
que li diu al tenirla abrassada:
¡Ja 'l tinch y per sempre, el meu estimat!!

FERRÁN AGULLÓ Y VIDAL.

LO REY DELS PEXOS

Una vegada era un pobre pescador qui vivia
prop d' un riu abundós de peix. Tot lo seu pa-
trimoni consistia en una cabanyeta, ahon vivia
ab la seva dona, y un corral. La bona gent men-
javen del producte de la pesca.

Un dia agafa un peix, d' escata lluenta com
un or; lo pescador, qui may n' havia vist cap de
tan preciós, se 'l contemplá avans de tirarlo al
cove; mes, vetaqui que sentí que 'l peix li deya:

—Jo som lo rey dels pexos; tornam la llibertat,
y no te 'n empenedirás.

Lo pescador, posantse 'l dit al front, pensá que
era malaguanyat pera anar á la paella un peix
tant hermós y que parlava com una persona; ell
que 'l dexá lliscar y la bestia 's posá á brincar
per l' aygua donant mostres d' alegria.

Torná á tirar la trema y feu una peeca abun-
danta.

Quan torná á casa, explicá á la seva dona lo
que li havia succehit.

—Si que la has feta bona, li digué la seva
muller, ¡qui sap, pot ser aquest peix tenia un
tesor al ventre! Fes de manera de tornar-lo á
agafar aquest peix; y quan lo tingas, no fasses
pas la bestiesa que has feta avuy, puix jo me 'l
vull menjar.

Lendemá, 'l pescador torná al riu, y quan
llevá la trema ja hi tornava á haver lo Rey dels
pexos. Li va pregar, com lo día avans, que li
tornés la llibertat; mes, lo pescador li respongué
que la seva dona l' havia renyat porque no li
havia dut y que de totes maneres li tenia de
portar porque se 'l volia menjar.

Veyent que tot fora inutil, lo Peix digué al
pescador:

—Ja que 'm vols matar, fes menjar lo meu
cervell á la teva dona; tindrà tres fills hermo-
sos qui tindrán una estrella al front, se retira-

rán talment que ni la seva matexa mare sabrà distingir l' un de l' altre. Ves ab compte á colgar la meva escata en un raconet del teu jardí: puix allí ahont será soterrada, creixerán tres rosers, y quan algun dels teus fills estarà en perill de mort, lo seu roser se mustigarà.

Lo pescador feu exactament lo que 'l Rey dels pexos li digué: al cap de poch temps, la seva dona tingué un fill, després un altre, y després un altre, y á cada fill que li nexia sortia en lo jardí una roser gert y florit.

* *

Los minyons se feren grans y crexian forts y gallarts y eren tant iguals que pera distingirlos, la llur mare 'ls lligá una cinta al braç, cada un de color diferenta.

La veu anava corrent de que en terra molt llunyana hi havia una serp de set caps, á qui calia que cada mes se li donés una noya pera devorarla, y 'l rey, prometé donar la seva filla per esposa al qui deslliurés son reyalme d' aquella horrorosa quinta.

Lo mes gran dels fills del pescador, qui era força axerit, declará als seus pares que ell volia anar a escometre aqueixa perillosa aventura. S' en hi aná, y, camina que caminarás, arrivá al pays ahon hi havia 'l monstre; trobá tot lo poble endolat, puix era aquell lo dia que se sortejaven les minyones pera veure á quina tocava esser devorada per la fera; y justament aquella vegada la sort acabava de designar á la filla del rey. Lo coratge del brau minyó 's doblá al veure amenasada la matexa princesa, y correngué cap al lloch ahon hi havia la serp, quins xiulets se sentien de un bon tros lluny.

Al avansarse envers ella, se trobá ab la filla del rey qui plorava despacientada, mentres esperava la fera qui tenia de darli tant horrorosa mort.

Ell, va dirli que hi era anat pera matar lo monstre; mes ella li suplicá que se 'n anés y que al menys la dexés morir sola, dientli que tants quants havían intentat matar aquell animal terrible havían mort á les seves grapes. Mes, al veure la hermosa princesa, qui plorava, lo fill del pescador va ferse ferm en son propósit de salvarla ó de morir.

Atacá coratjosament la serp á qui tallá tots set caps, puix era fort, intelligent y axerit, y acompanyá á la vila la filla del rey, qui de bona gana prengué per espós á son llibertador.

* *

Després de les festes, que duraren molts de dies, los dos nuvis se 'n anaren á viure en un hermosíssim castell que lo rey los hi doná, ahon visqueren felissos puix s' estimavan molt y no 'ls mancava res. Desde una finestra del llur castell, se 'n ovirava un altre tot de diamants, que ab lo sol feya una bella lluidera. Lo jovencel preguntá á la seva muller de qui era aquella enlluernadora vivenda.

—Es un lloch ben perillós, li respongué ella; forsa gent hi es entrada y may se 'n ha vist sortir á ningú; axís es, que per l' amor que 'm tens te prego que no hi vajas pas may.

Lo minyó va resistir uns quants dies á la temptació d' entrarhi; mes, com sempre tenia devant de la vista aquell castell misteriós, no pogué vences més y decidí anarhi esperant que 'n sortiria victoriós com n' havia sortit quan matá la serp dels set caps.

Un día, sense dir res á la seva muller del intent que tenia, agafá un gos gros com si volgues anar á cassar y se 'n aná cap al castell, ahon va entrar molt seré.

De dins encara era mes hermós que de fora, y, mentres anava mirant les habitacions, vegé venir una velleta que anava caminant y filant.

Ella que li doná 'l bon día y després li digué:

—Los gossos no m' agraden gens; si nò vos fes res, lligaria aquest que porteu ab un fil d' aquesta llana que filo.

Lo minyó no hi trobá cap inconvenient, y la vella, passá un fil de llana per lo collar del gos: desseguida aquell fil de llana 's torná una groxuda cadena de ferro, y la filadora feu senyal al amo del gos pera que la seguís, y ell obehí encisat y desaparegué junt ab ella.

En aquell mateix moment, son germá mitjá, qui 's passejava per lo jardí de casa seva, vegé que 'l roser del seu germá 's pansía. Comprengué que 'l seu germá gran estava en perill de mort y digué al seu pare que se 'n anava á deslliurar-lo. Se 'n aná envers ahon s' en era anat lo seu germá, y arribá al castell, ahon entrá sense que á ningú se li ocorregués de preguntarli com se deya. Se quedá parat al veure que la filla del rey, qui 'l prenia per son marit, lo rebé ab grans alegroys.

—Ay! espós meu, li deya, que contenta estich de tornarte á veure! com es que has estat fora quinze dies sense dirme ahon eras?

Lo minyó, qui comprengué la equivocació de la seva cunyada, li digué que s' era perdut tot cassant, y com que eren devant de la finestra

per ahon se veyà 'l castell dels diamants, li preguntà qué era aquell soberb edifici:

—No t' ho vaig dir ja un altre camí, que es lo lloch de «hi entrarás y no 'n sortirás?» Trobo que tens molt poca memoria.

Desseguida entengué que 'l seu germà devia haber tingut la curiositat de anarhi y que hi devia esser en perill, mes no 'n digué res á sa cunyada per por de alarmla inútilment.

Va sortir com qui se 'n anava á passejar, y desseguida se li presentà un gos semblant al quin havia seguit al seu germà.

Com ell, entrà en lo marvellós castell y també trobà la vella qui volgué lligarli 'l gos ab un fil de llana: desseguida que 'l tingué lligat, se tornà una forta cadena, y la vella se 'n endugué al altre minyó qui 's trobà forsat á seguir-la.

* *

Lo fill petit del pescador que desde que 'l seu germà se 'n era anat, cada día mirava 'ls rosers s' adonà de que també lo del seu germà mitjà 's marcía; va dir al seu pare:

—Los meus germans están en perill de mort, ab açó jo me 'n vaig á salvarlos.

Després de llarchs dies de viatge, arribà al castell de la seva cunyada, qui, prenentlo també per son marit, li feu cárrechs per haberlo dextat altra volta sola tants dies sense saber res d' ell. Lo minyó, atret per la lluhidera que feya 'l preciós palau d' allí devant, li preguntà lo qué era:

—Vaja, ara ja es massa, digué la princesa mig enfutimada; t' hauré de fer *menjar cues de pansa*, porque tingas memoria! no t' he dit ja dues vegades que aquest castell es lo de «hi entrarás y no 'n sortirás?»

Llavors ell comprengué que allí devia esser ahon los seus dos germans estavan en perill de mort. Va anarsen de la casa axís que va poguer. Al sortir á la porta, un gos com lo quin s' en endugueren los seus germans, lo seguí cap al castell.

Mentres seguía totes aquelles cambres, vegé venir la vella de la filosa, qui li va dir:

—Vos potser no sabeu que 'ls gossos no m' agradan. Dexeume, si vos plau, lligar lo vostre ab un fil d' aquesta llana que filo.

—Açó si que no, li respongué, al meu gos no li agrada d' estar fernet.

Li va demanar de totes maneres que li dexés estacar, lo va amenassar, li oferí tresors, tot va esser inútil, y llavors, lo minyó, qui era molt llest, comprengué que aquella dona devia esser

la causa de la desgracia dels seus germans, y li va manar que li digués ahon eren y que 'ls hi ensenyessin, y li va jurar que si no 'ls hi ensenyava la faria devorar per lo gos que portava.

Ella no volia consentirhi de cap de les maneres, mes, veyent que 'l fill del pescador li aquissava 'l gos, qui ja se li encarà tot roncant, acompayá á aquell jovenet á la cambra ahon hi havian los seus germans convertits en estatues de pedra.

—Mala bruxa, si no me 'ls tornes á la vida, sans y bons com eran d' avans, vaig á manar al gos que se 't menge aquí mateix.

Tocà ab sos dits de fada als dos minyons, qui, perdent llur immobilitat tornaren á la vida, y tocà llavors les cadenes que 's romperen com si haguessen estat fils de llana.

Los tres germans visitaren tot lo palau encantat, y, omplintse totes les butxaques de tresors que allí hi havia, se 'n entornaren al castell de la princesa. Quan ella vejé tres persones tan exactament iguales no sabia si somiava ó si veyà visions, y lo pitjor de tot es que no sabia quin era realment lo seu marit. Ell la tregué de dupetes y li presentà los seus dos cunyats.

Fou tanta la alegria que tingueren al trobarse tots salvats y reunits que feren unes festes que duraren mes de quinze dies.

Jo hi era, mes sabeu que 'm va passar? Com lo vi era molt bo, vaig beure un xich massa; tant y tant vaig ballar, que fins vaig perdre 'l barret.

Per la traducció: FRANAR.

MONTBLANCH

(Continuació.)

Mentrestant anava endevant la nova construcció, combinantse de modo que la creu del miracle succehit en 1292, quedés en la part del Evangeli com efectivament encara s' hi veu avuy. Acabada la obra, demaná Irene als pares provincials, que li proporcionessin algunes religioses com á fundadores de la santa Casa (1). Tal es, segons lo cronista Coll, l' origen del convent de la Serra. Camós al relatarla, s' afina mes ab la tradició popular, puix que contan que 'l

(1) No consta del cert de quin convent foren les fundadores, pero En Coll suposa que del de Sta. Clara de Tarragona per esser lo mes proper. Remarca també que Mochales en son manuscrit dexta en dubte si la princesa Irene 's quedá á vestir l' hábit, encara que es molt probable ja que no consta que tornés á Grecia.

carro que portava la imatge tornava ja de Saragossa y no hi anava com diuen Coll y Mochales, y afegeix lo poble que quan no pogueren fer avansar més lo carro, los de Saragossa li tallaren un dit que conservaren. Encara existeixen alli prop l' una de l' altre, dues creus de pedra senyalant l' una, lo lloch ahon se deturà la imatge y l' altre, ahon existia la creu milagrosa esmentada. La primera es de la decadencia ojival ab pedestal, fust y xapitel vuytat y surmontats per una creu sobriament exornada. En una de les cares del xapitel hi ha esculpida en relleu una imatge. Sa situació es en un fondo de poca visualitat á un tir de pistola del convent. L' altra creu no ofereix cap particularitat y es enfront y á pochos passos del edifici.

Per lo demés la obra del convent fou reformada moltes vegades per disposició dels Prelats de la provincia, anant crexent en importancia y consideració. En 1323 trobém que Janme II expedí un privilegi, en que eximeix á les monjes de la Serra de gabelles, questies y contribucions. Altre privilegi guardava la Casa, despaxat desde Poblet per lo rey Alfons á 10 de Juriol de 1331.

De les abadeses que tingué la Casa escassos datos podem consignar. Solsament sabem que en 1594, los Prelats de la ordre Franciscana, extragueren del convent de Sta. Isabel de Barcelona 4 religioses que foren destinades com á reformadores del convent que estudiem. Entre elles hi havia Sor Esperansa Daniel per abadesa, la qual morí en 1599, essent substituhida per Sor Catalina Segura, que sortí del dit convent barcelonés junt ab Sor Magdalena Sampson á 28 de Novembre de 1599. Aquesta morí en 1605 y fou reemplassada per disposició dels Prelats, per Sor Isabel Osorio acompanyada per Sor Paula Agramunt, abdues provinents del ja esmentat convent de Sta. Isabel.

Després d' axó, solsament sabem que en 1653, les religioses del Convent torbaren la pau que deu regnar en aquestes Santes Cases, ab motiu de les guerres entre Catalunya y Fransa que en aquell any comensaren, acabant en 1659. Es lo cas que essent Prelat de la ordre pera aquesta provincia Fr. Francisco Figueres, y ab motiu de certs abusos introduhits en la Serra per les causes ja espresades, lo dit provincial volgué reformar lo Convent pera que ses religioses visquessen segons la regla, mes aquestes preferiren restar ab llibertat, resistintse á les espresades disposicions. A mes, varis oficials y soldats que 's trobaven allotjats en la vila les defensaven, y sens

cap mirament sostenian ab elles llargues converses. Per axó prengueren l' assumpto ab tant d' empenyo, arribant á fer amenasses de mort contra 'l Provincial y religiosos si no dessistían de son propósit, y dexavan viurer lliure á aquella comunitat. Lo Provincial, en vista de tals desmans y 'l perill en que 's trobava junt ab sos companys, resolgué juntar los pares del Definitori pera resoldre lo que convenia executar en un cas tan raro y de tan descrédit. Aquests resolgueren que 'l Provincial abdiqués de son carrech y les dexés á la direcció del Ordinari, exclohintlos hi lo confessor y la assistencia de religiosos. Axis s' efectuá essent alashores arquebisbe de Tarragona lo Ilm. Francisco de Rojas, desde qual temps viuhén les monjes de la Serra subjectes als arquebisbes de Tarragona (1).

Per lo demés, no cal dir que en cas de pestes, sequedats y altres angusties, la vila no dexa d' implorar á la seva devota Imatge. Molts son los casos que per tals motius ha sigut estreta y festejada recordantnos ara, lo dia 18 de Abril de 1762 en que 's tragué á la pública veneració pera salvar á la vila d' una epidemia, restituhintla en son lloch á 27 del propi mes. En Maig de 1764 també fou venerada pera salvar al terme de la població d' una sequedat, com axis també la reliquia de St. Maciá que s' esposá nou dies comensant lo dia 3. Després havent favoregut lo cel ab benéfica pluja, se celebraren festes y en una solemne professó se passejá á la Mare de Deu de la Serra. (2)

Ara anem á visitar la célebre Casa. Envers ponent y surtint de la vila per lo portal de la Serra, á cosa d' un tiro de pistola, se veu surmontar la serra, la construcció que 'ns atreu y que en res pregonia son objecte. (3) Una massa rectangular de murs llisos ab dues portades y una casa adossada es tot lo que 's veu del exterior. L' interior no es gayre mes interessant per l' artista. Una sola nau quadrangular en sa planta, y apuntada en sa volta que ve reforsada per cinch faxes de pedra que estreban en repises jóniques, es tot quant de moment se observa. Tres capelles y una porta d' ingrés perforan lo mur de la part de la Epistola. La primera está dedicada al Sant Sepulcre y sa obertura ojival ha sigut substituhida

(1) J. Coll. *Crónica Seráfica*.

(2) Arxiu de la Serra.

(3) Havent quedat com ja s' ha dit, molt malmés l' edifici en la guerra de la Independencia, ha sigut sa iglesia objecte ja de dues reparacions. La primera á espenses del Ajuntament y les monjes del convent, y la segona á costes d' un beneficiat parroquial.

per una de plateresca mes rica en exornació que en lo material. L' interior ab sa volta original, cuberta per lletjes pintures, conté esculpturat en gran tamany lo Sepulcre del Salvador, les tres Maríes, Nicodemus etc., tot de escàs mérit. En la següent capella de volta gòtica ab quatre archs que s' unexen ab la corresponent clau, s' hi veu en l' altar neo-grech, una escultura representant l' assotament de Jesus, obra que la població admira molt y que nosaltres respectem. En la capella que trobem á continuació, es de veurer perforant lo mur un sepulcre gòtic, en lo que s' hi notan al mitg de tres nimbos altres tants escuts molt disfigurats, y á la part oposada la imatge d' un Sant Christ del ojival primari, en veritat digne d' estudi. A l' esquerra del presbiteri en lo mur, hi ha empotrades dues figures de pedra en relleu que segurament representen abadeses, puix que ostentan lo báculo y á mes, en son flanch hi ha dos escuts en que hi campejan los quatre pans dels Moncades. En los grahons del presbiteri es de veurer també l' objecte arqueològic de més válua que en la Serra 's troba. Consisteix ab lo fust de la miraculosa creu de que ja hem parlat, y en bona fé que sa estructura testifica ben be pertanyer á tan remota edat, ensemps que 's fa digne de les llunyanes tradicions que l' avaloran. Solsament se conserva 'l fust, en lo que en alt relleu hi ha esculpida la imatge de la Verge assentada ab trono y ab lo Divi Fill á la falda, rudíssima escultura de marcat estil romanich.

A. PALAU Y DULCET.

(Seguirá.)

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Avuy se celebrarà á Canet de Mar, la festa patronal de la Germandat d' Inválids. En lo solemne ofici que tindrà lloch á la Misericordia, hi predicarà en nostra llengua lo Dr. D. Ferrán Sellarés que te ben acreditat son amor á tot lo de nostra terra. Avans del ofici, se benehirà la hermosa bandera de la Germandat, que projectada y dibuxada per nostres estimats companys de causa senyors D. Lluís Domenech y D. Francisco Flos y Calcat, y brodada per distingides senyores de Canet, ostenta l' escut de nostra Patria y totes les inscripcions en llengua catalana.

La festa promet resultar molt simpática á tots quants senten amor á nostra terra.

—Lo dia 8 d' aquest mes, la *Lliga Regional* de Manresa celebrà una lluhida vetllada literària musical, á la que hi assistí nombrosa concurrència. En la part musical se distingiren los senyores Acevedo y Sarret y en la literària

además de les poesies llegides per los Sres. Balaguer, Puges, Vallés y Vives, los socis D. Ricart Costa y D. Joaquím Thomasa, donaren á conèixer sos treballs en prosa enaminats á probar que lo Regionalisme es la esperança salvadora de la actual societat. Acabá la festa ab un notable discurs de gracies del president D. Pere Carol, que fou molt aplaudit.

—Lo dia 30 d' aquest mes veurá la pública llum lo número 24 de *Lo Regionalista*, repartintse de franch en los llochs acostumats.

—Lo quinzinari *La Nova Catalunya*, que fins fa poch veyá la llum pública á Alcover, surt ara de Reus. Entre les millors introduhides es digne de notarse la publicació d' un «Album de Música Catalana» que inaugura ab una «Cansó del bressol» escrita per En J. Aladern y armonisada per lo mestre Vergés, de Reus.

—Aviat se publicarà 'l prospecte d' una *Història de Catalunya la Nueva*, escrita per l' erudit escriptor é historiògraf D. Emili Morera.

—Los regionalistas de Reus, que conforme adelantarem van pendre part en las elecciones de diputats provincials han obtingut una complerta victoria. Nostre distingit company de causa D. Antón Serra y Pamies ha resultat elegit per 4.049 vots.

Felicitém al Sr. Serra y á tots los catalanistes del districte.

—Lo dia 8, D. Francisco Flos y Calcat doná en la sala-teatre de la *Il·lustració Obrera* de Falset, una conferència en la que feu conèixer alguns trossos del llibre «L' amic del jovent» que 's proposa publicar.

—Lo dia 11 d' aquest mes, nostre bon company *Lo Regionalista*, dedicá son número 23, á commemorar lo terrible dia en que 'ls exèrcits de Castella y França, assaltaren la capital de Catalunya fent desaparèixer la personalitat política de la Patria Catalana. Aquest número, portava en la primera plana, voltada d' endolades vies, un solt esmentant l' onze de Setembre de 1714, fent present als catalans los beneficis de les llibertats perdudes y recordantlos que 'l dia que 'ls catalans vulgan reconquistaran la llibertat de la Patria. Conté además un article de En Lluís Marsans, explicant detalladament quant passá en lo terrible dia que 's commemorava, poesies dels Srs. Borrué, J. M. Llebaria y J. Bordas, una colecció de notes poètiques estretes de les obres dels millors poetes de nostra renaxensa y les acostumades seccions de «Barreja» y «Crònica Regionalista.»

Aquest número, ple de patriotisme catalá, fou recullit per ordre del Governador civil de Barcelona, en lo mateix matí de sa fetxa. No pararen aquí les disposicions governatives, sinó que fou també recullida la composició de la impremta, y lo director del *Regionalista*, nostre benvolgut company de causa D. Joseph Morera y Borés, fou prés en l' edifici del Govern civil, encara que poch moments.

Dimecres passat lo Jutjat d' instrucció del districte de la Universitat, cridá á declaracions al Sr. Director de *Lo Regionalista*, notificantli que 'l periòdic havia sigut denunciat per ordre governativa.

Sentim la ensopégada de nostre estimat company, y confiam que la denuncia no arribará á processament. De totes maneres ja saben que LA VEU DE CATALUNYA y sos redactors, se troven á ses ordres per quant puga ésser d' utilitat.

—Ab motiu de celebrarse la inauguració de la societat

coral «La Fraternal» de Cornudella, se celebrà una vetllada literaria musical que resultà una festa purament catalanista. En ella's representà lo patriòtich monòlech *Mestre Olaguer* d' En Guimerà y tots los discursos y poesies estaven escrits en nostra llengua.

—Ab motiu del trist aniversari de la cayguda de nostra llibertat, la *Lliga Regional* de Manresa, feu onejar á mitg pal la bandera catalana, lo dia 11 de Setembre.

—Lo Govern ha nomenat Rector de nostra Universitat literaria al Excm. Sr. D. Manuel Duran y Bas. Lo nomenament de nostre ilustre compatrici ha sigut molt ben rebut per la opinió, avesada ja á veure los més importants càrrechs de nostra terra caure á mans de forasters que no 'ns portan cap honra ni profit.

—La noble empresa ideada per nostres companys de la *Associació Catalanista* de Reus, va per bon camí. La idea de lliurar del servey militar á tots los fills d' aquella població s' ha rebut ab gran entusiasme. La subscripció promet donar tan bon resultat, que l' exemple de Reus, será imitat prompte per altres poblacions catalanes.

—Al visitar dijous passat los professors y dexebls de les Escoles d' Artesans de Valencia, á nostre Alcalde senyor Nadal, lo Sr. Vivens esplicà en llengua valenciana l' objecte de sa vinguda á nostra capital.

¡Molt be pe'ls bons valencians.

—Fins al 30 del mes que som de onze á una y de dos á quatre de la tarde, estarà oberta la matrícula en l' «Institut Musical» pera l' curs de 1896 á 97 de les classes de solfeig y piano que baix la direcció del mestre D. Joseph M.ª Comella, començarán lo dia primer del vinent Octubre en lo local del *Orfeó Catalá* (Dufort, n.º 1, pis primer.)

—En lo Teatre Principal d' Olot, adornat ab molt bon gust y d' una manera apropiada á la festa, se celebrà lo matí del dia 10 d' aquest mes, lo solemne repartiment de premis als autors llorejats en lo certamen convocat per lo *Centre Catalanista* de la esmentada població.

Oberta la sessió per l' Alcalde D. Ramón Torras, lo president del Jurat, nostre benivolgut company de causa, don Joseph M.ª Valls y Vicens llegí l' discurs presidencial, en lo que ab molt método y eloqüencia demostrà lo que es la verdadera Patria y esposà ses esperances d' una felis tornada de Catalunya al camí de sa gloria y esplendor. Apagats los nutrits aplausos ab que fou saludat lo ben pensat discurs del senyor Valls, lo secretari D. Joseph M.ª Aguirre, després d' algunes paraules encaminades á demostrar la utilitat dels certàmens literaris, llegí lo veredict del Jurat Calificador y obrí los plechs de les composicions premiades.

La Flor natural, fou guanyada per la distingida poetisa D.ª Consol Valls y Riera, que no podent assistir al acte delegà al senyor President pera la elecció de Reyna de la Festa, qui, interpretant fidelment los desitjos manifestats per la llorejada, elegí á la hermosa senyoreta D.ª Maria del Tura Vayreda. Als acorts de la *Marxa-Real* y entre 'ls aplaudiments del auditori, la simpática Reyna ocupà lo trono presidencial pera distribuir los demés premis als autors llorejats.

Los accésits á la Flor natural, foren guanyats per los poetes gironins D. Joseph Morató y Grau y D. Narcís de Fontanilles. Se concediren ademés premis á D. Pere Roca y Jordá, D. Francisco Maspons, D. J. Ayné Rabell, D. Joseph Soler, D. Joseph Alemany y Borrás y D. Lluís Puigmitjà y

Jordá. Guanyaren accésits los Srs. D. Joseph M.ª de Tarrassa, D. Joseph Berga y Boada, D. Joseph Morató y Grau, D. Joan Bta. Aliberch, D. Tomás Grané, Mossen Agustí Puyol y Safont, D. Ramón E. Bassegoda y D. Joseph Mató.

Ab un notable parlament de gracies de D. Sebastià Sans finí la festa, que dexà completament satisfet al nombrós auditori que hi assistí.

Al vespre, los autors premiats, los individuos del Jurat, la Comissió organitzadora y 'ls ofertors de premis foren obsequiats ab un banquet en lo taller dels esculptors senyors Berga y Boada y Devesa, pronunciantse al final patriòtichs y entusiastes brindis.

—Llegim en *L' Olot*, que han estat en aquella població los Srs. D. Jaume Massó y Torrents y D. Enrich Morera, acompanyant al eminent literat parisench director de la *Revue Hispanique*, Mr. Joulche-Delbose, que está fent una excursió per Catalunya al objecte de fer una gramática catalana pera l' us dels francesos.

Euskaria.—S' han celebrat á Cambo los Jochs Florals que cada any organisa la benemèrita *Association Basque*. Lo primer poemí fou concedit á Mr. Pere Dibarrart. Sa composició poética es notable per mes d' un títol: altesa de mires, imatges y descripcions tot es perfecte, fins al punt de que son autor ha sigut posat entre 'ls millors poetes euskars, merexent calurosos elogis de la *Association*.

En lo concurs de *versolaris*, se distingiren dues improvisadores: Maria Etchégaray, de Hasparreu, y la invencible Maria Argain de Cambo.

La municipalitat de Cambo, contribuí poderosament al esplendor de les festes euskares.

—*Euskaldun*, es lo títol d' un nou setmanari fuerista, que ha començat á publicarse á Bilbao.

Molts anys de vida, poques ensopegades y molta sort.

ESTRANGER

França.—Lo diari *Le Temps* dedica al congrés que com anunciaven, han de celebrar á Avinyó los provenzalistes, un article carregat de duptes y de temors.

Lo tema del Congrés, que oportunament consignarem, encaparra al diari parisench, qui, com aquell que no diu res, indica que ab tal motiu s' ha reproduhit contra l' regionalisme la antiga acusació de separatista. *Le Temps* té l' bon gust d' assenyalar que ell no creu en bruxes, però ho dexa anar maliciosament perque deu saber que á intelligencies apocades açó 'ls fá l' seu efecte.

Turquia.—La transacció proposada per los representants de les sis grans potencies, y quin text donarem en un dels darrers números, ha sigut acceptada, axís per lo Sultan com per la Assamblea dels diputats cristians de la Creta, y per la junta revolucionaria. Per lo tant, la sublevació dels grechs de Creta queda apaygabada, d' una manera que hem d' aplaudir tots els qui creyém en la legitimitat y beneficioses conseqüencies de les llibertats nacionalistes.

Austria-Hungria.—En lo congrés catòlich de Budweis (Bohemia), lo canonge doctor Krasl pronuncià un discurs sobres la indivisibilitat de la Bohemia: «Tothom, digué, estima y vol la pau en nostra terra, però aquesta pau no's lograrà sinó per la realisació dels principis que acaben d' esser acordats en lo congrés, es á dir, fins al dia que 'ls alemanys nos donarán tracte de germá y en que 'ls Alemanys serán per nosaltres nostres pròxims. Nosaltres, ca-

tólichx txechs, som patriotes, y per açó desitjám que nostre quefe espiritual posi la corona reyal sobre 'l front de nostre rey.»

LO REGIONALISME EN LA PREMPSA

Lo SOMATENT. Reus, 12 de Setembre: *Protecció als desheretats!* Enérgica filípica als patrioters que combaten lo projecte de lliurar del servey militar á tots los fills de Reus, que te en estudi la *Associació Catalanista* de la matexa ciutat.

—Reus, 16 de Setembre: *Catalunya en ses antigues relacions ab Rumania*, per T. de J. Examina les probabilitats de que 'ls orígens d' aquella apartada regió de llengua románica, provingan de colonisacions catalanes. Ademés de diferents datos històrichs de molt pes, cita una cançó popular rumana, traduïda anys enera per l' inoblidable Pau Bertran y Bros, que parla d' una germana que n' ha tinguda nascuda á sota del foch del sol:

*Lùbitore, cantatòre
Nascutà-la foc de sóre.*

LA RENAIXENSA. Barcelona, 17 de Setembre. *Iras tribunicias*, per D. E. Moliné y Brasés. A propòsit de les *excomunions* llensades per lo Sr. Castelar, contra Mossen Ramón Garriga per lo notable sermó que feu en la iglesia del Monestir de Montserrat.

LA COSTA DE LLEVANT. Canet de Mar, 13 de Setembre: Dedicat tota la secció editorial á commemorar lo dia de la pèrdua de la llibertat de Catalunya.

LLIBRES REBUTS

Antiguas Confrarias de nostra Parroquia, y llurs festes populars, per Jaume Ramon. Vendrell, 1896.

Lo incansable notari del Vendrell Sr. Ramón y Vidales ha estret del arxiu parroquial tots los datos pertayents á les confraries que son establertes en la parroquia de Sant Salvador de aquella vila. Al emprendre aquesta obra de paciència l' ha mogut un interès patriòtic digne de tota estima, puix que seguint les direccions de la ciencia històrica moderna, creu que «més que la llarga cronologia de fetxes y les relacions més ó menys verídiques dels fets de alguns personatges, convé buscar lo modo d' ésser de cada època, conèixer los usos y costums del poble que s' historia é indagar sa cultura, ses creencies y sos avenços en les arts, lletres y ciencies, com y també sos vicis y defectes. «Ab aqueix criteri, que es lo nostre, la vida del passat reapareix en lo present completa, autèntica, sense mutilacions ni mistificacions estranyes y odioses. Lo detall més petit é insignificant, quan se l' posa en comunicació ab lo conjunt, te á vegades una importància grossa y decisiva pera assentar de ferm la caracterisació del poble, pera veure á aquests tal com foren en son esperit y en ses funcions. Es típic y curiós per altre banda, apart del ayre local que la avalora, aqueix trasllat fet pel Sr. Ramón y Vidales de les notes arxivades referents á las Confraries del Vendrell, les quals, no obstant, tenen la matexa faysó que les demés de Catalunya; pero sempre es de agrahir que hi haja qui les trega del ostracisme en que avuy jauen ab l' intent de demostrar lo molt que han influït en la conservació de la religiositat dels catalans. Lo erudit notari del Vendrell ha tre-

ballat aquesta modesta monografia ab lo seny y consciencia que tots li havém aplaudit en altres obres de major volada, si be en aquesta ha descuydat un xich la forma, consentint castellanismes que may fan goig en les produccions dels autors qui s' han creat una reputació tora del *escalafón* de la literatura oficial.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 12.

De retorn á la capital de sa arxi-diòcessis, es rebut ab afectuosos mostres d' entussiasme y simpatia lo Excm. é Ilm. Sr. Arquebisbe de Tarragona.

—S' autorisa, per R. D., á nostre Ajuntament pera fer un empréstit de 15 milions de pecetes.

—Llegim, que 'l dia 8, s' inaugura la illuminació eléctrica de Sant Hipòlit de Voltregá.

Dia 13.

Te lloch, sense cap incident especial, lo sorteig dels minyons que entren á la quinta d' enguany.

—Llegim que 'l dia 7 d' Agost lo Capítol de nostra Seu reunit en Parlament, acceptá ab molt agrahiment los llogats del Ilm. Sr. Dr. D. Antón Estalella, Bisbe de Terol, (A. C. S.). Los objectes llegats consistexen en una preciosa mitra pera Sant Olaguer y un rich pectoral y deu valiosos anells destinats tots aquets objectes á enriquir la Cústodia de nostra Catedral.

—Te lloch la recepció oficial de la carretera que uneix lo poble de Sant Vicens de Llavaneres, ab la de Barcelona á França.

Dia 14.

Prend possessió del càrrech de comandant d' aquesta provincia marítima, D. Ricart Fernández y Gutiérrez de Celis.

Dia 15.

S. M. la Reyna Regent firma lo nomenament del excel·lentíssim Sr. D. Manuel Durán y Bas, pera Rector de la Universitat Literaria de Barcelona.

—Es oberta al servey publich la línea telefónica municipal de Reus á Montbrió.

Dia 17.

En lo vapor *Canalejas*, arriben á nostra ciutat alguns professors y dexebles de les Escoles d' Artesans de Valencia, que venen pera estudiar los avenços industrials de nostra terra.

—Ab motiu d' un suïcidi es tancada nostra Seu. No tornaran á celebrarshi ceremonies religioses fins que sia reconciliada.

Dia 18.

S' ha publicat la Memoria del Institut de segona ensenyança de Barcelona, corresponent al curs de 1894 á 1895. Lo benefici obtingut per l' estat es de 18.402.04 pecetes.

—Al bordo del *Isle de Luzon* son embarcats en nostre port 2182 soldats que s' envien á Filipines pera combatre alsament separatista d' aquelles isles.

—Ab assistència del Excm. é Ilm. Sr. Bisbe, Capital y ctero catedral, Beneficiats de sant Sever y autoritats, te lloch l' acte de reconciliar nostra Seu.

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós.—Dormitori St. Francesch, 5.